

COLENDISSIMO PARENTI

MICHAELI DE WENZEL,

S. IMPERII LIBERO BARONI,

REGINÆ HUNGARIÆ

ET REGIS MAGNÆ BRITANNIÆ,

OPHTALMIATRO.

23 Mars 1779

Handwritten note:
A. de la Coll. de M.
pour lui-même un double de copie

QUAM multis ab hinc annis in Europâ tantâ cum laude perficis operationem, cum eruditis communicare hodie aggredior; in lucem prodit diu ab Ophthalmiatri expectata methodus tua, quam sive in instrumenti formâ, sive in operandi ratione infidam & mancâ ediderunt varii autores; amicis consiliis mentem in conscribendo manum in operando duxisti, hæc igitur omnia tua sunt, & si quæ nascitur inde gloria hanc tibi referre jubent nominis fama, animi gratitudo, & pietas.

Humillimè offert, obsequentiſſimus & devotiſſimus
filius tuus JACOBUS DE WENZEL
Sancti Imperii liber Baro.

A

DISSERTATIO

MEDICO-CHIRURGICA,

*QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manè discutienda in Scholis Medicorum, die Martis vigesimâ-tertiâ
mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXIX.*

M^o. CLAUDIO LAFISSE,
Doctore Medico, Præsîde.

DE EXTRACTIONE CATARACTÆ.

SUFFUSIO seu Cataracta, à veteribus sic nuncupata est, ob similitudinem quam existere sui fingebant hunc inter morbum & valvas mobiles quarum ope fluminum undæ magno impetu ex altiori loco in magis declivem ruentium coercentur. HYPOCRATEM nullam de Cataractâ mentionem suis operibus iniecisse videtur. Prima hujus denominationis vestigia ad ERASISTRATEM & HEROPHILUM referebat clariss. PETIT Chirurgus. Autumabant veteres illi medicinæ cultores ob inspissationem humoris aquei, pelliculam enasci corneam inter & humorem crystallinum, cujus velo cernendi facultas sufflaminabatur. Cataractam in

lente crystallinâ federe nequidem suspicabantur, huic humori visionem cum GALENO tribuentes, exemptâque ideo illâ parte oculum muniis ut antea minime fungi credebant. Nunc verò omnibus notum, lente crystallinâ opacâ radios luminis intercipi. Hujus morbi sedem in illo humore existere probarunt BRISSEUS Medicus Tornacensis & ANTONIUS MAITRE JEAN Chirurgus; incisus enim pluries oculis Cataractâ laborantibus, iteratis exemplis & experimentis nullam in eis tunicam opacam, sed obnubilum potius humorem crystallinum semper subesse graviter monuerunt. Revera humor ille continuo afficitur, numquam verò pelliculam in oculis suffusione tentatis nasci affirmamus, nisi quæ cum alteratione lentis sæpius conjungitur capsulæ anterioris aut posterioris opacitas pro pelliculâ enatâ male sumatur.

Cataracta, à colore sub albido quo nubilatur pupilla inter noxas affines facillimè distinguitur. In amaurosi pupilla immobilis, vel dilatata extra modum vel valde coarctata, nigraque observatur. Albugo sive oculi macula alba, haud post corneam aut iridem ut Cataracta, sed inter lamellas corneæ fedet. Pterygium corneam extrinsecus tegit. Hyppopium seu materiæ purulentæ congeries post tunicam corneam in humore aqueo latet. Glaucoma verò non minus à Cataractâ discrepat; in illo enim pars offuscata in oculo profundius delitescit, coloremque aquæ maris glaucum ut plurimum exhibet, qui vitreo humori insistentis haud raro cum lentis opacitate conjungitur. Sæpius etiam in glaucomate vasa in varices dilatantur, quæ in extractione lentis hemorrhagiam minime metuendam produciunt. Ad varios lentis colores parum attendendum esse docuit experientia excepto colore albido quo certo certius indicatur crystallini mollities, idèdque paucas requiri compressiones ad illius exitum noscitur. Certum est equidem curationem semper felicius succedere. Ad alios verò colores haud spectamus. Lentis firmitas vel mollities vel fluiditas optabilior, cum extrahi debeat parum refert. Pupillæ verò mobilitas, (quamquam adsint pupillæ ex naturâ inertes quæ non idèd de successu desperandum nuntiant) oculi sensibilitas ad lumen uti ad umbram, molestia quando ægri luci vividæ exponuntur, (quod

signum ut certius sæpè annotavi) malum per se, non verò per idum, aliamve causam abortum, subjectus aliundè sanus, hæc omnia felicissimum successum portendunt.

Curatio Cataractæ per medicamenta jam dudum à Medicis imò antiquioribus suscepta fuit, præsertim in morbi principio. Suadebant enim evacuationes frequentes tam totius corporis quam capitis, omnia quæ oculos roborare posse judicabant, inter quæ Foeniculum tum ad interiùs cum ad exterius, Euphrasia, Rhuta, Verbena, &c. in infusionibus adhibita commendabantur. Præterea vesicantia ponè aures, setacea, fonticulos applicabant; horum autem infausto omine pharmacorum inanitas sat abundè nunc probatur. Haud felicior fuit Millepedum Camphoræ usus diuturnus. Frustrà adhuc ab extracto Cicutæ & Belladonæ spes hauserat illustriss. STORKIUS. Apud innumeros ægros suffusione laborantes internam medicationem incassam semper observavit optimus parens; si mercurii in Cataractis à venerè labe pendentibus felicem exceperis usum. Hæc ergò derelinquimus de mercurialium adhibitione silentes. Superest in hoc morbo periti chirurgi manus, ad quam confugendum est veluti ad sacram anchoram.

Chirurgia duas nobis offert Cataractam sanandi methodos, lentis opacæ depressionem vel extractionem. Prima dudum à CELSO celebrata fuit. Hic acubus rotundis, ALBUCASIS latis utebatur. FREYTAGIUS in dissertatione de Cataractâ se membranam Cataractam efformantem (ut contendit) ex oculis ægrorum ope acûs hamatæ eduxisse narrat. Quantam verò fidem huic adhibendam esse, monent quæ de Cataractâ membranosa gratis admittâ, superius diximus. Lentem aliundè crystallinam ab exiguo foramine uti ope acûs perfici potest quomoddò eduxerit vix concipitur. De innumeris acuum varietatibus loqui vetant & dissertationis cancelli & instituti ratio quippè qui extractionem solam profequi mens est.

Apud omnes gratiam non invenit extractio, fautores adhucdùm suos habet depressio; quid mirum? Tam facillè peragitur ut tonsoribus etiam vel impe-

atissimis ardua res non videatur, quamvis solertissimos ad sui curationem Medicos reposcat delicatulum visionis organum. Propter verò damna quibus oculum frequenter pleñit hæc operatio à rationali chirurgià exulanda & ableganda esse demonstrabit levis horum delineatio. Depressionem equidẽm absque dolore fat vivo haud celebrari docent membranarum adnatæ & scleroticæ vix dicenda sensibilitas; effusio sanguinis in interiore globo sæpè evenit quæ & supurationem promovet nisi brevi resorbeatur sanguis & operanti nocet. Immanes oriuntur inflammationes multò magis quam in extractione periculosæ. Ferè semper dilaceratur membrana Hyaloidea undè corporis vitrei labes & indè orta cæcitas quamvis lens perfectè depressa sit pupillaque nitidissima appareat. Pluries cum successu extractionem perfici nobis contigit, dum alter oculus facultate cernendi post depressionem orbatus pupillam nigram humorem vitreum acu deprimente diffusum offerret. Lens depressa sæpissimè primam repetit sedem; si verò quod sæpius evenit humor ille dissolutus aut mollis deprehenditur frustra hujus depressionem tentares. Multi lentis dissolutæ cum humore aqueo tardigradam admittunt transudationem & quasi fusionem, sed nostrâ mente subsistit in infimâ globi parte vi coactus & præcipitatus crystallinus humor malisque plurimis ansam dare potest. Demùm in unico tantum casu admittendam depressionem ausumamus quando judicatur ut peritos non fugit lentem crystallinam nimio volumine donari corneamque non satis amplam esse ut per vulnus huic inscriptum exire queat.

Attamen dicent depressionis fautores in extractione aliquando abscinditur iris, amittitur pars humoris vitrei, accedunt staphylomata, apparent foedæ corneæ cicatrices, in suppurationem abit globus. His omnibus singultim respondendum. Iridis sectio à rudioribus tantum & non exercitatis metuenda est; numquam accidit nisi fortuito casu, quando spatium iridem inter & corneam exiguum est, aut si humor aqueus citiùs ac par est effluat motu involuntario ægri. Aliundè iridis sectio cæcitatem non producit. Vitrei partis cujusdam effusio visionem non sufflammat, ut parens & ego ipse experti sumus; è contra observavimus dùm jactura vitrei parciore sit, inflammationibus numquam affici oculos. Vitrei lapsus

aliundè Medicis solertioribus non contingit. Staphylomata sat facillè reducuntur cum tempore levi pressione suprà palpebram superiorem ocluso oculo; si persistunt numquam ope forficum illa abscindere dubitavimus. Immanes corneæ cicatrices rarò eveniunt sectione uno ictu peractâ, & tamen exigua difformitas ab his nascitur.

Hæc operandi methodus (de extractione loquor) DAVIELO debetur; multiplex erat hujus Chirurgi instrumentorum apparatus. 1°. Acus mirtiformis secans & semicurvata pro primâ sectione; 2°. acus apice obtuso scindens ad aperturam ampliandam, 3°. duæ forfices curvæ, 4°. spatula exigua levandæ corneæ dicata, 5°. acus sectioni capsulæ lentis inserviens. 6°. Tandem cochlea exigua cujus ope lens extrahi poterat (1). Postea D. LA FAYE corneam per latus incidendam esse putavit. Lanceolam in manubrio fixam invenit superius dorso obtuso subincurvam, unam pro unoquoque oculo, dein cystitumum ad secandam capsulam lentis. D. POYET cultellum filo instructum commendavit. (2) D. JANIN instrumento ab acu mirtiformi DAVIELI haud dissimili utebatur ad secandam scleroticam propè corneam pellucidam, cum altero dein exiguo rete armato per vulnus in parte infimâ scleroticæ insiditum lentem cum parte humoris vitrei piscabatur. Quid de hac methodo censendum sit jam diù insausi eventus declaraverunt. E septem Cataractâ laborantibus, quibus lens secundum hanc methodum extracta fuit in regio Invalidorum nosocomio coram viris celeberrimis, ne una quidem operatio felicem obtulit successum. Hanc operandi rationem correxisse videtur. De illâ enim nihil dixit sed tantum de nostrâ methodo quam adhibere nuntiat (3) credat verò judeus apella. Nam contendit instrumentum nostrum cum lanceolâ D. DE LA FAYE magnam similitudinem offerre. Undè falsam de instrumento ideam habere concludendum est, ideòque tali non tri.

---

(1) Vid. in 1st. Chirurg. Paris. tom. 2. in-4°.

(2) Ibid.

(3) De Morb. Ocul. pag. 190.

Alia instrumenta (1) variis Autoribus celebrata prætermittam, de his tantum quæ cum nostro similitudinem quamdam habere à plurimis creduntur breviter differere necessum arbitror & ostendere quantum illa discrimen intercedat. Instrumenta DD. SHARP, TENON, TENHAAF, ab instrumento D. DE LA FAYE parum differunt, ideòque à nostro valdè disparent uti modo patebit. Alter Ophthalmiater D. BERENGER scalpellum invenit leviter curvatum uno tantum latere secans, sensim sine sensu latius ideòque inferius convexum. Magna instrumenti illius cum nostro analogia his tantum qui illud ignorant reperta fuit. Scalpellum enim quo utimur rectum nullâ convexitate gaudet, acuminatum, & ita instructum ut humor aqueus continuò effluat, ad perfectam operationem. Instrumentum D. DE LA FAYE incurvum in dorso & in latere ad vitandam iridem. Instrumentum à patre inventum, rectum nullâ convexitate & in dorso & in latere gaudens unumque pro duobus oculis solum requiritur. Tanta denique adest dissimilitudo, ut qui has analogias repetere non dubitant, (2) ex aliorum scriptis non verò ex visu loqui mihi videantur.

His de variorum Autorum encheiresibus prælibatis, nostra venit nunc exponenda. Cataracta, statusque oculi si probè noscatur, æger aliundè sanus, illum remediis non debilitandum asserimus, & longâ exemplorum serie suffulti præparationes rejicimus, pridè tantum abstineat à cibis & vino, potus sit refrigerans, cœnemata quædam adhibeantur. Aggro in sede humili, medico in altiori positus, capite patientis à tergo inclinato, palpebram superiorem minister in fronte tæhit & firmiter retinet cum digito indice leviter curvato manûs dextræ si in oculum sinistrum celebretur operatio & conversâ vice; Medicus palpebram inferiorem deprimat cum duobus digitis manûs oppositæ operanti, leviter diductis & incurvatis ut oculum in orbitâ non immergat, digitum medium manûs sinistræ vertis majorem oculi canthum locat & puncto quasi fixo utitur ad dirigendam scalpelli cuspidem,

---

(1) D. GUERTY alterum proponit instrumentum, sed vix concipitur quomodo cum successu adhiberi possit. (Vid. Traët. de Moib. Ocul.)

(2) Ibid.

expulsis omnibus speculis quæ potius irritant & nocent quam profunt, & nunquam ab expertis adhibentur. Idoneum arripit momentum Medicus, oculum liberum relinquit, tum in manu dextrâ instrumentum jam dictum tenet, observat quod plana quoad positionem oculi & iridis manere debeat lamina, versùs minorem oculi canthum insigitur cuspis ad lineam ferè scleroticæ, lanceola cum ad pupillam pervenerit, manubrium paulò antè elevatur & motu subtili instrumentum in pupillâ immersum capsulam lentis secat. Altero motu subducitur instrumentum & versùs majorem canthum sectio perficitur, digitus instrumenti exitui favet dein inferiùs perducta sectio operationem terminat, sectionemque semi circularem & horizontalem exhibet. Si super instrumentum iri involvatur dum effluit humor aqueus non ideò lanceola retrahatur, sed leni suprà laminam frictione diducatur iris & perficiatur sectio. Oculi aliquando ità excavantur, & antica camera adeo exigua judicatur, ut per ardua fiat operatio, tunc illa oblique celebranda est, dirigendo laminam ex superiori ad inferiorem oculi regionem, eodemque modo secatur capsula lentis. Illâ sic methodo facilè vitantur vulnera nasi, carunculæ lacrymalis & conjunctivæ quæ sæpius, ob retractionem oculi cuspidi inhæret. Sic perfectiorem adipiscimur cicatricem, nullaque timenda sunt staphylomata ut in sectione horizontali, labia enim vulneris cum palpebrâ superiori non correspondent, quâ clausâ partes sectæ aliæ aliis meliùs applicatæ feliciùs agglutinantur, non hiant ut in sectione modo dictâ, iridisque prolapsus non facilis in latere ut in infimo corneæ. Quo peracto cum exiguâ cochleâ excitatur lens crystallina ad exitum.

Humor vitreus adeo convexus aliquando reperitur ut superiùs pulset lentem crystallinam quæ aliundè fibris ciliaribus haud raro adhæret; si non summâ cum dexteritate tractaretur oculus, vitreus omninò efflueret. Superius ideò leviter comprimendus est globus & inferius inciso tantum aperienda, lens crystallina extenuatam oram offeret facilèque extrahi poterit. Vitandum est in illo casu à parte inferiori oculum comprimere, humor vitreus enim haud dubiè efflueret lens crystallina remaneret. Si superiùs delitescat lens in humorem vitreum, unci exigui ope foras extrahi potest, ut mihi aliquando contigit. Lente verò ex-

tractâ remanent sæpius particulæ, quas levioribus & repetitis frictionibus cum cochleâ suprà corneam ad pupillam attrahere expedit. Aliquando enim præcitantur, & operatio perfecta quamvis appareat, paucos post dies resiliunt pupillamque simul ac visum denuò præpediunt. Sedulò igitur ope cochleæ extrahendæ sunt. Iris quæ impulsione humoris aquei aliquando per sectionem producit ad locum reponi debet, sic spes vitandi staphylomatis affulget. Si posteriori amentum opacum sit requiritur manus habilis & assueta, quæ volsellâ exiguâ obtusâ (ne lædatur corpus vitreum) hanc nubilam portionem arripiat & extrahat. Peractâ operatione aquâ tepidâ exiguæ aquæ vitæ quantitate mixtâ abluatur oculus vel emplastro demulcenti tegitur quod magis nobis aridet ob præstantiores effectus annotatos, splenio fasciâque deligatur singulâ die renovandis.

Lens crystallina capsulâ anteriori & posteriori inclusa quandoque ferè omninò dissolvitur, nucleo excepto, qui in materiam purulentam à dissolutione lentis in humore Morgagni conflata, innatat. Formam hydatidis emulatur; capsula tum anterior cum posterior opaca semper deprehenditur. Signa huic suffusionis speciei propria solis in illâ arte assuetis dignosci possunt & vix ac ne vix delineari. Attamen iris plana in statu naturali in illis semper convexa observatur ob pressionem tumentis capsulæ. Perardua est in illo casu sectio. Vitanda læsio iridis, effluusque vitrei metuendus, maximâ opus est dexteritate ut iridis læsio non contingat. Instituenda enim non est tam ampla ac in aliis suffusionis speciebus corneæ apertura, Inutilis fit immersio instrumenti in pupillam ad secandam capsulam, lens crystallina enim in capsulâ inclusa exitum per se molitur. Summam solentiam, magnam animi firmitatem reposcit hæc operatio. Semisectâ corneâ, lens per pupillam pro maximâ parte producta nisi magnâ cum dexteritate & absque retractione scalpelli sectio perficiatur, foras cum maximâ parte humoris vitrei exiliet, cæcitasque sequeretur insanabilis. Haud minus necessaria est in illo casu firmitas animi; manum operantis ducere & omnibus eventis providere mentis officium est. Illustre exemplum offert vir in Mathematicis jamdudùm celebris EULER, qui postquam oculum pari operatione imperito

agyrtâ peractâ amississet, parenti in Sto. Petropoli alium commisit visumque recuperavit. Hujus lens hydatidem amplam efformabat & tamen absque effusione vitrei peracta fuit operatio. Sectio insensibiliter celebrari, oculus palpebræ ope occludi debet, antequam tota perficiatur sectio. Illorum mediorum beneficio vitatur vitrei jactura.

Si verò capsula anterior omnino ossea deprehenditur vel cum lente profilit; & digito compressa sonum edit; vel in ipso oculo frangitur, & frustula quæ post lentis exitum remanent, vossellæ tenuis ope sedulo extrahenda sunt, ne maxiam visionis partem sufflaminare queant.

DOMINI DOCTORES DISCIPLINÆ MAGISTRI.

<i>M. Guillelmus - Josephus DE L'EPINE, Antiquior Scholarum Magister, Antiquus Facultatis Decanus, Academiae Censor.</i>	<i>M. Joannes - Jacobus BELLETESTE, Antiquus Facultatis Decanus.</i>	<i>M. Paulus-Gabriel LE PREUX, Utriusque Pharmaciae Professor.</i>

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

<i>M. Henricus RAIMOND, Regis exercituum in Insulâ Corsicâ Medicus.</i>	<i>M. Antonius-Joannes-Baptista-Maclovius GUENET.</i>	<i>M. Exuperius-Josephus BERTIN, Supremi Valachiae & Moldaviae Principis Medicus, antiquus Regis exercituum & Castrorum Medicus Primarius, nec-non è Regiâ Scientiarum Academiâ.</i>
<i>M. Carolus Nicolaus D'ESLON, Serenissimi Comitis Acrebatum Medicus ordinarius.</i>	<i>M. Ludovicus-Guillelmus LE MONNIER, Consiliarius Medicus Regis ordinarius Primarius, Regiarum Parisiensis, Londinensis ac Berolinensis Academiarum Socius & in Horto Regio Botanices Professor ac Demonstrator.</i>	<i>M. Laurentius FERRET, Ecclesiae Cameracensis Canonici.</i>

Proponerat Parisiis JACOBUS DE WENZEL, Cameracensis, Doctor Medicus Nanceiamus, necnon Saluberrimae Facultatis Medicinae Parisiensis Baccalaureus, Dissertationis Auctor. A. R. S. H. 1779.
AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU Universitatis & Facultatis Medicinae Typographi. 1779.